

Reģionu komitejas atzinums “Pārskatītā ES stratēģija Baltijas jūras reģionam”

(2012/C 391/03)

REĢIONU KOMITEJA

- uzsver: ES stratēģija Baltijas jūras reģionam ir stabils pamats tam, lai pārbaudītu, kādā mērā konkrēta stratēģija, kas paredzēta plašākam ģeogrāfiskam makroreģionam, var reāli palielināt ES konkurētspēju un nostiprināt gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi;
- atzinīgi vērtē centienus panākt, lai uzdevumi, kas izvirzīti ES stratēģijā Baltijas jūras reģionam, būtu labāk saskaņoti ar stratēģijas “Eiropa 2020” mērķiem;
- norāda, ka ekonomiskās kohēzijas un konkurētspējas stiprināšanai vajadzīgas ciešākas saiknes starp pētniecību, inovāciju un rūpniecības nozares dalībniekiem. Reģioniem un augstskolām jāsadarbojas visā Baltijas jūras makroreģionā, lai to padarītu par pārdomātas specializācijas tīklu paraugu;
- uzskata, ka arī turpmāk jāpievērš uzmanība tam, lai atbalstītu uz ilgtspējīgu attīstību virzītas iniciatīvas un izvirzītu vairāk pasākumu nodarbinātības palielināšanai, prasmju uzlabošanai un iekļaušanas nostiprināšanai;
- uzsver: lai gan aplūkojamā stratēģija ir ES iekšējā stratēģija, tās panākumi būs atkarīgi no sadarbības ar trešām valstīm un it sevišķi Krieviju;
- uzsver, ka saistībā ar ciešāku ES un Krievijas sadarbību Baltijas jūras reģionā būtu pēc iespējas vairāk jāizmanto “Ziemeļu dimensijas” struktūras;
- pauž bažas par to, ka stratēģijas īstenošanā trūkst pilsētu un reģionu atpazīstamības un ierosina gan stratēģijā, gan atjauninātajā rīcības plānā skaidri norādīt, ka būtisks to īstenošanas elements ir daudzlīmeņu pārvaldības princips;
- uzsver: lai stratēģiju varētu veiksmīgi īstenot visās attiecīgajās valstīs, politiskajiem dalībniekiem ir skaidri jādemonstrē sava apņemšanās un jāuzņemas vadošā loma;
- norāda, ka valstu struktūrfondu programmu ieguldījums ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam īstenošanā ir jāprecizē, ņemot vērā atšķirības starp dalībvalstu reģioniem un to attīstības vajadzībām.

Ziņotāja	Pauliina HAIJANEN kdze (FI/PPE), Laitilas pilsētas domes valdes locekle
Atsauces dokuments	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas Savienības stratēģija Baltijas jūras reģionam"
	COM(2012) 128 final

1. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

REĢIONU KOMITEJA

1. atzinīgi vērtē Komisijas 2012. gada 23. marta paziņojumu un uzskata tajā ierosinātos pasākumus par pirmo soli vajadzīgajā virzienā, kas ļaus palielināt ES Baltijas jūras reģiona stratēģijas mērķtiecīgumu, saskaņot politiku ar finansējumu, precizēt dažādu procesu dalībnieku atbildības jomas un uzlabot komunikāciju;

2. norāda, ka ES stratēģija Baltijas jūras reģionam izstrādāta ar mērķi uzlabot politikas koordināciju un kohēziju starp iesaistītajiem reģioniem, lai varētu labāk risināt kopīgās problēmas, kas skar Baltijas jūras reģionu, un ilgtspējīgā veidā stiprināt tā labklājību. Stratēģija skar jautājumus, kurus reģioni vai dalībvalstis vienas pašas nevar atrisināt. Svarīgākais faktors ir makroreģionā ietilpstošo ES dalībvalstu, reģionu un pilsētu pašvaldību, ES, visa Baltijas reģiona mēroga organizāciju, finanšu iestāžu un nevalstisko struktūru sadarbība un koordinēta rīcība;

3. norāda, ka Reģionu komitejas atzinumā "Vietējo un reģionālo pašvaldību loma stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanā" (CdR 72/2011 fin) uzsvērts Baltijas jūras reģiona potenciāls būt par Eiropas "celmlauzi";

4. uzsver: būdama pirmā integrētā makroreģionā stratēģija, ES stratēģija Baltijas jūras reģionam ir stabils pamats tam, lai pārbaudītu, kādā mērā konkrēta stratēģija, kas paredzēta plašākam ģeogrāfiskam makroreģionam, var reāli palielināt ES konkurētspēju un nostiprināt gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Domājot par nākamo plānošanas periodu, šī pieredze ir aktīvi jāizmanto īpaši debatēs par Eiropas kohēzijas politiku;

5. norāda uz Eiropas Komisijas nostādni, ka makroreģionālās stratēģijas īstenojamas tā, lai nerastos vajadzība pēc jauniem noteikumiem, jaunām iestādēm un jauna finansējuma; tomēr uzskata, ka būtu vajadzīgi arī "trīs jā-": jāpanāk kopīga vienošanās par makroreģionā spēkā esošo noteikumu piemērošanu un uzraudzību; jāizveido — par to atbildētu ES iestādes — dalībvalstu un vietējo un reģionālo pašvaldību forums, tikls vai teritoriālā kopa, kur piedalītos arī ieinteresētās personas; jāpanāk savstarpēja vienošanās par pieejamo Savienības finanšu resursu konkrētu izmantošanu makroreģionālo stratēģiju izstrādei un ieviešanai;

Saiknes starp makroreģionālu stratēģisku pieeju un stratēģijā "Eiropa 2020" izvirzītajiem mērķiem

6. atzinīgi vērtē centienus panākt, lai uzdevumi, kas izvirzīti ES stratēģijā Baltijas jūras reģionam, būtu labāk saskaņoti ar stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem. Trīs vispārīgie paziņojumā minētie stratēģijas mērķi — glābt jūru, nodrošināt reģiona pieejamību un palielināt labklājību — saskan ar stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem, proti, gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Turklāt, raugoties no stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanas viedokļa, ir būtiski uzsvērt reģionālās sadarbības nozīmi inovācijā;

7. norāda: lai īstenotu Baltijas jūras stratēģiju, "Eiropa 2020" pamatiniciatīvas ir jāpārverš konkrētos pasākumos. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš pamatiniciatīvām "Eiropas digitalizācijas programma" un "Inovācijas savienība", atjauninātajā rīcības plānā vairāk uzsverot attiecīgo mērķu sasniegšanu Baltijas jūras reģionā. ES stratēģija Baltijas jūras reģionam un tajā izvērstie sadarbības tīkli ir lielisks pamats, lai attīstītu reģionālās izpētes un inovācijas stratēģijas, kuru mērķis ir pārdomāta specializācija;

8. mudina gan dalībvalstis, gan vietējā un reģionālā līmeņa ieinteresētās personas pārdomāt jautājumu, kā ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam aktualizēto mērķi — palielināt labklājību — kopīgi varētu iedzīvināt konkrētos pasākumos. Nākotnē rīcības plānā būs skaidri jāizklāsta pasākumi, kas veicami, lai palielinātu nodarbinātību, uzlabotu prasmes un nostiprinātu labklājību un iekļaušanu. Patlaban saikne starp rīcības plānu un stratēģijas "Eiropa 2020" pamatiniciatīvām šajās jomās ir vāja;

9. uzskata, ka, īstenojot Baltijas jūras stratēģiju, jāņem vērā stratēģijas "Eiropa 2020" prioritāte "integrejoša izaugsme — tādas ekonomikas veicināšana, kurā ir augsts nodarbinātības līmenis un kura nodrošina sociālo un teritoriālo kohēziju", jo saimnieciskās darbības rezultātu un labklājības ziņā Baltijas jūras reģionā joprojām ir ievērojamas atšķirības; arī turpmāk būtu jāatbalsta gan vides uzlabošanas pasākumi, gan ilgtspējīgu attīstību veicinošās pamatiniciatīvas;

10. uzsver: lai sasniegtu stratēģijas "Eiropa 2020" mērķus, nākotnē vēl svarīgāk būs paredzēt dažādu finansējuma programmu sinerģiju. Saistībā ar plānoto pētniecības un inovācijas programmu "Apvārsnis 2020" ir vajadzīga cieša un vispusīga saskaņošana ar Baltijas jūras reģiona dalībvalstu izmantotajiem kohēzijas politikas instrumentiem, lai izceltu reģionālo

perspektīvu un mudinātu reģionus palielināt darbību pētniecības un inovācijas jomā;

11. vēlas norādīt, ka ES stratēģija Baltijas jūras reģionam ir devusi jaunas iespējas vietējam un reģionālajam līmenim stiprināt savu reģionālo konkurētspēju un inovācijas potenciālu un veicināt pārdomātu reģionālo specializāciju. Tāpēc reģioniem un augstskolām jāsadarbojas visā Baltijas jūras makroreģionā, lai to padarītu par pārdomātas specializācijas tīklu paraugu, galveno uzmanību pievēršot katra reģiona galvenajiem uzdevumiem un darbības veidiem, kā arī izcilības un kritiskās masas sasniegšanai ar tīklu palīdzību. Šajā ziņā izšķirīga nozīme ir “trīskāršās spirāles” un “četrkāršās spirāles” inovāciju sistēmu attīstīšanai un stiprināšanai sadarbībā ar Baltijas jūras reģiona akadēmiskajām aprindām, publisko sektoru, privāto sektoru un iedzīvotājiem;

12. aicina Baltijas jūras reģiona ES dalībvalstis rosināt pētniecības centrus, lai tie galveno uzmanību veltītu pētniecības jomām, kas sekmē pārdomātu specializāciju pašu reģionā, un dalītos ar savām zināšanām kopējā Baltijas reģiona sadarbības tīklā. Būtu svarīgi šajā pētnieciskajā sadarbībā (piemēram, vides un enerģētikas jautājumos, kas skar kopīgo jūras baseinu) mudināt piedalīties arī ES neietilpstošas valstis, kas robežojas ar Baltijas jūras reģionu;

13. vēlētas norādīt, ka ekonomiskās kohēzijas un konkurētspējas stiprināšanai vajadzīgas ciešākas saiknes starp pētniecību, inovāciju un rūpniecības nozares dalībniekiem. Uzņēmumiem un rūpniecībai, kā arī augstskolām vajadzīgas iespējas aktīvāk iesaistīties visos ar stratēģiju saistītajos pasākumos;

14. iesaka pastiprināt inovāciju un grupējumu (klasteru) sadarbību starp ES valstīm un trešām valstīm, kā arī veicināt Baltijas jūras reģiona sadarbību tirgvedības jomā, lai stimulētu trešo valstu ieguldījumus un tūrisma. Šādi pasākumi, līdzās stratēģijai piemītošajam spēcīgajam vides aspektam, ir reāls solis ceļā uz stratēģijas “Eiropa 2020” mērķu sasniegšanu Baltijas jūras reģionā;

15. uzsver, ka, ņemot vērā iepriekš minēto, šie jautājumi Baltijas jūras reģiona valstīm jāietver savās valsts reformu programmās (VRP) un ka sagatavošanās darbā aktīvi jāiesaistās vietējām un reģionālajām pašvaldībām;

16. atzīmē, ka ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam galvenais mērķis ir samazināt piesārņojumu visvairāk piesārņotajā Eiropas jūrā un attīrīt tās vidi, vienlaikus nodrošinot harmonisku sociālo un ekonomisko attīstību apkārtējos reģionos gan ES, gan trešo valstu teritorijā;

Stratēģijas ārējās dimensijas un sadarbības nozīme

17. uzsver: lai gan aplūkojamā stratēģija ir ES iekšējā stratēģija, tās panākumi būs atkarīgi no sadarbības ar trešām valstīm un it sevišķi Krieviju;

18. vēlētos uzsvērt, ka 2011. gadā Krievija federālā līmenī apstiprināja “Krievijas Ziemeļrietumu apgabala sociālās un ekonomiskās attīstības stratēģiju laikposmam līdz 2020. gadam”. Tajā izvirzīti minētā apgabala ekonomikas, infrastruktūras un loģistikas mērķi. Jācer, ka šī stratēģija veicinās ciešāku ES Baltijas jūras reģiona un Krievijas stratēģisko sadarbību, īpaši vides, ekonomikas, transporta, enerģētikas, tūrisma un civilās aizsardzības jomā;

19. uzsver, ka saistībā ar ciešāku ES un Krievijas sadarbību Baltijas jūras reģionā būtu pēc iespējas vairāk jāizmanto “Ziemeļu dimensijas” struktūras. Lai stiprinātu koordināciju starp dažādajiem Baltijas un Barenca jūras reģionu sadarbības mehānismiem, “Ziemeļu dimensijas” politikā visu ziemeļu reģionu uzskata par vienu veselumu;

20. atzīmīgi vērtē un atbalsta konkrētos vietējā un reģionālajā līmenī veiktos pasākumus, kuru mērķis ir attīstīt praktisko sadarbību, īpaši ar Sanktpēterburgu un Ļeņingradas apgabalu. Labs šādas augšupējas pieejas piemērs ir tā sauktais “Turku process” — Turku pilsētas, Somijas Dievidrietumu reģiona, Hamburgas un Sanktpēterburgas kopīga iniciatīva;

Daudzlīmeņu pārvaldība un pilsētu un reģionu nozīme stratēģijas īstenošanā

21. atzīmīgi vērtē faktu, ka Komisijas paziņojumā, kur izklāstītas galveno ieinteresēto personu (valsts kontaktpunktu, prioritāro jomu koordinatoru, horizontālās rīcības vadītāju un galveno projektu vadītāju) funkcijas un atbildības jomas, ņemts vērā viedoklis, kas izklāstīts RK atzinumā par Baltijas jūras stratēģiju (CdR 255/2009 fin), proti, ka būtu jāstiprina elastīga, taču mērķtiecīga stratēģijas īstenošana un pārvaldība;

22. Komisijas ierosinājumus precizēt stratēģijas pārvaldības struktūru un padarīt to efektīvāku uzskata par soli pareizā virzienā, taču pauž bažas par to, ka stratēģijas īstenošanā trūkst pilsētu un reģionu atpazīstamības; tāpēc ierosina gan stratēģijā, gan atjauninātajā rīcības plānā skaidri norādīt, ka būtisks to īstenošanas elements ir daudzlīmeņu pārvaldības princips;

23. uzsver, ka makroreģionālo stratēģiju sekmīgums visā Eiropā ir lielā mērā atkarīgs no vietējo un reģionālo dalībnieku ieinteresētības un ieguldījuma mērķu sasniegšanā. Būtiski svarīgi ir arī iesaistīt privāto sektoru. Lai stratēģiju varētu veiksmīgi īstenot visās attiecīgajās valstīs, politiskajiem dalībniekiem ir skaidri jādemonstrē sava apņemšanās un jāuzņemas vadošā loma;

24. norāda, ka Baltijas jūras stratēģijas īstenošanā joprojām plašāk jāiesaistās vietējiem un reģionālajiem dalībniekiem. Tas jāņem vērā ne vien stratēģijas rīcības plāna aktualizēšanā, bet arī tad, kad tiek definētas dažādo ieinteresēto pušu funkcijas. Piemēram, patlaban liela daļa prioritāro jomu koordinātoru ir nozaru ministriju vai citu valdības struktūru pārstāvji. Savukārt valsts kontaktpunkti ir tie, kuriem jo īpaši būtu regulāri jāsazinās ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām un organizācijām;

Finansējums. Uzraudzības un novērtēšanas sistēma

25. norāda: lai gan ES stratēģiju Baltijas jūras reģionam apstiprināja tikai tad, kad pašreizējais ES plānošanas periods jau bija sācies, dažādās struktūrfondu programmas ir ļāvušas īstenot ļoti daudzus projektus, kas atbalsta šo stratēģiju. Būtisks finansēšanas instruments, kurš palīdzējis sekmēt pasākumus, īpaši vietējā un reģionālajā līmenī, ir Baltijas jūras reģionā īstenotās Eiropas teritoriālās sadarbības programmas;

26. vērš uzmanību uz to, ka trūkst tādu finansēšanas instrumentu, kas būtu piemēroti starptautiskiem un daudzpusējiem projektiem. Ja tiek izmantoti dažādi finanšu avoti, problēmas rada fakts, ka ar finansējumu saistītus lēmumus par katru no partneriem pieņem atšķirīgā laikā, un tas ievērojami palēnina projekta īstenošanu. Lēmumi par finansēšanu ne vienmēr tiek koordinēti, un daži partneri paliek bez atbalsta; tas var kavēt projekta uzsākšanu;

27. uzskata: ir svarīgi Eiropas Komisijas 2011. gada oktobrī publicētajos regulu priekšlikumos iekļaut prasību, ka dalībvalstīm, kad tās izstrādā un īsteno jaunas struktūrfondu programmas, jāņem vērā iespējamā makroreģionālā stratēģija, un uzsver, ka īpaši jaunajai starpvalstu Baltijas jūras reģiona programmai jāsaņemas ar prioritātēm, kas izvirzītas ES stratēģijā Baltijas jūras reģionam. Lai izvairītos no liekas aizkavēšanās jau uzsāktajos projektos, nākamā perioda plānošana būtu jāsāk 2014. gada pašā sākumā;

28. norāda, ka valstu struktūrfondu programmu ieguldījums ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam īstenošanā ir jāprecizē, ņemot vērā atšķirības starp dalībvalstu reģioniem un to attīstības vajadzībām. Ārkārtīgi plašas iespējas stratēģijas mērķu īstenošanā pavērtu tas, ja valstu programmu pasākumos īpaša uzmanība tiktu pievērsta pārdomātas reģionu specializācijas veicināšanai. Līdzīgi arī partnerības līgumā, ko dalībvalsts slēdz ar Eiropas Komisiju, būtu jāiekļauj atsauce uz ES stratēģiju Baltijas jūras reģionam;

29. uzskata, ka ir svarīgi nodrošināt Komisijas paziņojumā ierosināto sākumkapitālu kā projektu sadarbības veicināšanas līdzekli, jo tādējādi gan vietējās un reģionālās ieinteresētās

personas, gan organizāciju un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji vairāk piedalītos ar projektiem saistītos pasākumos;

30. uzsver, ka nākotnē būs svarīgi, lai finansējums tiktu virzīts uz pasākumiem, kas tieši kalpo stratēģijas īstenošanai, un lai būtu iespējams kombinēt dažādus finansēšanas veidus. Papildus publiskajam finansējumam jāstimulē gan dažādu finanšu iestāžu piedāvāto pakalpojumu izmantošana, gan jāuzsver privātā finansējuma nozīme. Jāizstrādā tādi praktiski risinājumi, kas projektos, ko finansē no valstu struktūrfondu programmām, dotu iespēju iekļaut vairāk uz starptautisku sadarbību orientētu pasākumu;

31. atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumā ierosinātos rādītājus stratēģijas īstenošanas uzraudzībai, bet uzsver, ka uzraudzības un novērtēšanas sistēmai jābūt pēc iespējas vienkāršākai un ka tās pamatā jābūt rādītājiem, kas atspoguļo faktiskos uz stratēģiju balstītā sadarbībā gūtos rezultātus. Reģionu komiteja ir gatava piedalīties debatēs par rādītāju noteikšanu un izvēli;

Informācijas aprites veicināšana un ieinteresēto personu iesaistīšana

32. uzsver: lai īstenotu makroreģionālās stratēģijas, jānodrošina pārredzams lēmumu pieņemšanas process, vispusīga informācijas apmaiņa un vienotas prakses izstrāde visos līmeņos. Informācijas plūsma ir jāuzlabo gan pašās Baltijas reģiona dalībvalstīs gan starp tām. Tas veicinās plašāku līdzdalību stratēģijas mērķu īstenošanā;

33. uzsver, ka plašāka informācija par stratēģiju arī ļautu sabiedrībai vairāk zināt par ES darbību. Stratēģijai veltītās tīmekļa vietnes un stratēģijas atjaunotā rīcības plāna sabiedriskā apspriešana ir solis pareizā virzienā;

34. ierosina Komisijai sistemātiski apkopot un publicēt informāciju par finansēšanas programmām, lai finanšu konsultācijas gan valsts, gan vietējā līmenī varētu sniegt centralizēti. Patlaban problēmas rada tas, ka projektos ieinteresētajām pusēm nav pietiekami pieejama informācija. Zināšanas par atbilstošiem finansēšanas līdzekļiem būtu jāizpilda efektīvāk — tā, lai ieinteresētajām pusēm nebūtu grūti izvēlēties savām vajadzībām piemērotus instrumentus;

Secinājumi

35. norāda, ka ES stratēģija Baltijas jūras reģionam dalībvalstīm, reģioniem un pilsētām sniedz jaunas iespējas stiprināt reģionālo konkurētspēju un inovāciju, kā arī veicināt pārdomātu reģionālo specializāciju. Stratēģija ir palielinājusi arī vietējo un reģionālo dalībnieku vispārējo ieinteresētību un līdzdalību Baltijas jūras reģionā notiekošajā sadarbībā un ir stiprinājusi un veicinājusi jaunus sadarbības veidus;

36. ierosina, ka Reģionu komiteja, pamatojoties uz atjaunināto rīcības plānu, ko plānots publicēt 2012. gada nogalē, varētu turpināt aktīvi uzraudzīt ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam īstenošanu un savus novērojumus un secinājumus darīt zināmus plašākās debatēs par makroreģionālajām stratēģijām, jo īpaši saistībā ar ES nākamo plānošanas periodu (2014–2020).

Briselē, 2012. gada 10. oktobrī

*Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
